

XXXI. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky

Praha, 18. prosince 2007

Bod programu: 2b

**ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O PRŮBĚHU
A VÝSLEDKÁCH PŘEMĚNY PRACOVIŠŤ AV ČR
NA VEŘEJNÉ VÝZKUMNÉ INSTITUCE**

Závěrečná zpráva o průběhu a výsledcích přeměny pracovišť AV ČR na veřejné výzkumné instituce

Zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, který do českého právního řádu zavedl nový typ právnické osoby – veřejnou výzkumnou instituci, byl přijat dne 28. července 2005 a nabyl účinnosti dnem svého vyhlášení 13. září 2005. Ve stejných termínech byl přijat a nabyl účinnosti i zákon č. 342/2005 Sb., kterým byl v souvislosti s přijetím zákona o veřejných výzkumných institucích mj. pozměněn i zákon č. 283/1992 Sb., o Akademii věd České republiky.

Zákon č. 341/2005 Sb. v § 31 odst. 1 ustanovil, že všechna stávající pracoviště Akademie věd ČR se dnem 1. ledna 2007 přemění ze státních příspěvkových organizací na veřejné výzkumné instituce a budou zapsána do rejstříku veřejných výzkumných institucí, vedeného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

K realizaci úkolů, vyplývajících z obou uvedených zákonů, přistoupily řídicí orgány Akademie věd ČR bezprostředně po jejich přijetí. Již 13. září 2005 schválila Akademická rada AV ČR rozsáhlý program realizačních opatření, který byl rozvržen na dobu téměř dvou let – od září 2005 až do konce I. pololetí 2007. Tento program byl pak doplněn a konkretizován dalším plánem opatření k dokončení přechodu pracovišť AV ČR na veřejné výzkumné instituce, který byl schválen Akademickou radou dne 5. prosince 2006.

Prvním zásadním krokem k uplatnění těchto zákonů bylo přijetí nových Stanov Akademie věd ČR, které byly po dlouhodobé přípravě přijaty XXVII. zasedáním Akademického sněmu dne 15. prosince 2005. Přijatý text Stanov pak byl projednán Radou pro výzkum a vývoj, prošel meziresortním připomínkovým řízením a po úpravách, provedených především na základě požadavků Legislativní rady vlády ČR, byl předložen ke schválení vládě ČR. Vláda ČR schválila nové Stanovy AV ČR usnesením č. 614 ze dne 24. května 2006 s tím, že jejich účinnost byla stanovena na den 1. ledna 2007, tedy k termínu přeměny pracovišť AV ČR na veřejné výzkumné instituce.

Usneseními XXVII. zasedání Akademického sněmu byla zároveň k 1. lednu 2006 ukončena restrukturalizace soustavy pracovišť prováděná v souvislosti s jejich chystanou přeměnou na veřejné výzkumné instituce a byl schválen konečný seznam pracovišť AV ČR, kterých se přeměna týká.

Během prvního pololetí roku 2006 proběhla na pracovištích AV ČR a v Kanceláři AV ČR příprava návrhů nových zřizovacích listin pracovišť AV ČR jako veřejných výzkumných institucí. Schválené zřizovací listiny všech pracovišť byly do 30. června 2006 vydány a předloženy spolu s předepsanými doklady a přílohami Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy. Ministerstvo je bez připomínek přijalo a na jejich základě zapsalo všechna pracoviště AV ČR ke dni 1. ledna 2007 do rejstříku veřejných výzkumných institucí.

Zároveň Akademická rada na základě vyjádření vědeckých rad pracovišť pověřila již v květnu 2006 určené pracovníky vedením nově vznikajících veřejných

výzkumných institucí s účinností od 1. ledna 2007 až do řádného jmenování nových ředitelů pracovišť na základě výběrových řízení, vyhlášených radami pracovišť.

K realizaci zákonů o veřejných výzkumných institucích a nových Stanov AV ČR a v zájmu maximálního usnadnění a kvalitního uskutečnění přeměny pracovišť AV ČR na právní a ekonomickou formu veřejných výzkumných institucí přijaly orgány AV ČR během roku 2006 a počátkem roku 2007 tyto další vnitřní předpisy a metodická doporučení:

Akademický sněm:

- Etický kodex výzkumných pracovníků v Akademii věd ČR (schválen XXVIII. zasedáním Akademického sněmu dne 20. dubna 2006),
- Kariérní řád vysokoškolsky vzdělaných pracovníků Akademie věd ČR (schválen XXIX. zasedáním Akademického sněmu dne 14. prosince 2006),
- nový Statut Grantové agentury Akademie věd ČR (schválen XXIX. zasedáním Akademického sněmu dne 14. prosince 2006),
- Zásady pro odměňování zaměstnanců pracovišť AV ČR (schváleny XXIX. zasedáním Akademického sněmu dne 14. prosince 2006).

Předseda AV ČR a Akademická rada AV ČR:

- Postup při přechodu nemovitého majetku z příslušnosti hospodaření pracovišť AV ČR – státních příspěvkových organizací – na veřejné výzkumné instituce (hromadný dopis předsedy AV ČR č. 15/2005),
- Pokyn k přípravě první volby rad pracovišť AV ČR jako veřejných výzkumných institucí a vzorový volební řád pro první volbu rad pracovišť AV ČR (hromadný dopis předsedy AV ČR č. 13/2006),
- Pravidla pro obsazování funkcí ředitelů pracovišť AV ČR (směrnice Akademické rady AV ČR č. 1/2006),
- Vzorový jednací řád rady pracoviště AV ČR (Interní normy AV ČR, částka 4/2006),
- Vzorový jednací řád dozorčí rady pracoviště AV ČR (schválen usnesením 19. zasedání Akademické rady ze dne 20. června 2006 k bodu VII, jeho aplikaci na pracovištích zajistili příslušní místopředsedové AV ČR),
- Vzorový organizační řád pracoviště AV ČR (Interní normy AV ČR, částka 5/2006),
- Schvalování úkonů pracovišť AV ČR při nakládání s majetkem a majetkovými právy (směrnice Akademické rady AV ČR č. 2/2006),
- Vzorový spisový a skartační řád pracovišť AV ČR (Interní normy AV ČR, částka 7/2006),
- Vzorový vnitřní mzdový předpis pro pracoviště AV ČR jako veřejné výzkumné instituce (Interní normy AV ČR, částka 10/2006),

- Vzorová pravidla pro hospodaření pracovišť AV ČR jako veřejných výzkumných institucí s fondy (Interní normy AV ČR, částka 11/2006),
- Hospodaření pracovišť AV ČR jako veřejných výzkumných institucí v roce 2007 (hromadný dopis člena předsednictva Akademické rady AV ČR J. Rákosníka č. 1/2007),
- Jednací a volební řád Grantové agentury AV ČR (směrnice Akademické rady AV ČR č. 4/2007),
- Příkaz předsedy AV ČR o kontrolní činnosti v Akademii věd ČR při hospodaření s veřejnými prostředky (Interní normy AV ČR, částka 6/2007),
- Zásady přidělování služebních bytů a vybraných ubytovacích jednotek v rámci AV ČR (směrnice Akademické rady AV ČR č. 5/2007),
- Příprava a financování stavebních akcí na pracovištích AV ČR (hromadný dopis člena předsednictva Akademické rady AV ČR J. Rákosníka č.8/2007),
- Pravidla pro odměňování ředitelů pracovišť AV ČR – veřejných výzkumných institucí (směrnice Akademické rady AV ČR č. 6/2007).

Ve IV. čtvrtletí 2006 se přistoupilo k praktickým opatřením, souvisejícím s přeměnou pracovišť AV ČR na veřejné výzkumné instituce.

Realizovala se postupně tato organizační a personální opatření:

V říjnu 2006 schválila Akademická rada volební řády pro první volbu rad jednotlivých pracovišť. V návaznosti na to byly na pracovištích stanoveny na počátek roku 2007 termíny konání shromáždění výzkumných pracovníků pro volbu rad pracovišť a byly zahájeny přípravy těchto voleb.

K 31. prosinci 2006 bylo ukončeno funkční období dosavadních ředitelů, předsedů a členů vědeckých rad pracovišť AV ČR jako státních příspěvkových organizací a od 1. ledna 2007 se ujali řízení pracovišť pověřeni vedoucí veřejných výzkumných institucí, kteří tuto funkci vykonávali až do jmenování řádných ředitelů jednotlivých pracovišť.

V lednu 2007 (výjimečně později) se na pracovištích uskutečnila shromáždění výzkumných pracovníků, která zvolila rady pracovišť. Nově zvolené rady si na svých ustavujících zasedáních zvolily předsedy a místopředsedy a jmenovaly své tajemníky. Zároveň na těchto zasedáních vyhlásily i výběrová řízení na obsazení funkcí ředitelů pracovišť. Na práci výběrových komisí se spolu s dalšími interními i externími členy podíleli i členové Akademické a Vědecké rady AV ČR.

K 1. květnu 2007 (v jednom případě k 15. květnu 2007) jmenovala Akademická rada AV ČR předsedy, místopředsedy a další členy dozorčích rad pracovišť. Jejich předsedy byli jmenováni členové Akademické a Vědecké rady a místopředsedy ve většině případů doporučení pracovníci příslušných pracovišť.

Ustavení řídicích orgánů pracovišť AV ČR jako veřejných výzkumných institucí na pětileté funkční období 2007-2012 bylo pak dokončeno tím, že předseda AV ČR jmenoval na základě návrhů rad pracovišť a po projednání v Akademické

radě AV ČR s účinností k 1. květnu a k 1. červnu 2007 (ve čtyřech případech k 15. červnu 2007) první řádné ředitele všech pracovišť.

V prvním pololetí 2007 byly rovněž na jednotlivých pracovištích zpracovány a vydány zákonem požadované vnitřní předpisy pro jejich činnost.

V zájmu usnadnění mezinárodní vědecké spolupráce a zejména pro potřebu sjednání mezinárodních smluvních kontaktů byly v prvním pololetí 2007 vydány anglické verze zřizovacích listin pracovišť AV ČR jako veřejných výzkumných institucí.

V majetkové oblasti se vycházelo ze zákonem stanovených zásad, že vlastnictví majetku je důležitým atributem, kterým se veřejné výzkumné instituce liší od státní příspěvkové organizace, a že veškerý jejich hmotný a nehmotný majetek musí sloužit především výzkumu.

Zejména pro splnění poslední podmínky ustavila Akademická rada AV ČR usnesením ze 4. října 2005 jako svůj dočasný poradní orgán Komisi pro řešení nemovitých a movitých věcí a závazků v souvislosti s přechodem pracovišť na veřejné výzkumné instituce. Jejím úkolem bylo zejména posoudit, zda majetek, který získají pracoviště AV ČR, uvedeným zásadám skutečně odpovídá, a navrhnout řešení případných nejasných či sporných případů.

Komise se v průběhu svého dvouletého působení sešla na 25 plenárních zasedáních a více než 50 zasedáních subkomisí řešících majetkové vztahy mezi jednotlivými pracovišti. V prvním pololetí 2006 byly nejprve prověřeny všechny nabývací tituly a další relevantní náležitosti ozřejmující stávající majetkové vazby ke konkrétním nemovitostem a pak předloženy Akademické radě návrhy na uspořádání vlastnických vztahů.

Stěžejní záležitostí, kterou se Akademická rada AV ČR zabývala na svých zasedáních v červenci až říjnu 2006, bylo rozhodnutí o nemovitém majetku, který bude zatím nadále ponechán jako státní majetek v příslušnosti hospodaření Akademie věd ČR. Po projednání se zúčastněnými pracovišti rozhodla Akademická rada AV ČR na svých zasedáních dne 5. září a 31. října 2006, že z majetku, přecházejícího na nově vznikající veřejné výzkumné instituce, budou vyňaty tyto nemovitosti:

- budovy v Praze 2, Legerova ul. 61 a 63, s příslušejícími pozemky,
- budovy v Praze 1, Jilská ul. 1 a 3 a Husova ul. 4 s příslušejícími pozemky,
- budova v Praze 1, Valentinská 1 s příslušejícím pozemkem,
- budova v Praze 6, Puškinovo nám. 9 s příslušejícím pozemkem,
- budovy v Praze 4 – Krči s příslušejícími pozemky,
- budovy v Praze 1, Politických vězňů 7 s příslušejícím pozemkem,
- budova v Brně – Pisárkách s příslušejícími pozemky,
- pozemek v Brně – Veverčí.

Na základě těchto usnesení předseda AV ČR 15. prosince 2006 rozhodl, že tyto nemovitosti k 1. lednu 2007 zůstanou státním majetkem v příslušnosti hospodaření Akademie věd ČR. O správě a dalším užívání těchto nemovitostí zúčastněnými pracovišti AV ČR byly následně sjednány příslušné smlouvy.

Ostatní majetek, který byl do 31. prosince 2006 v příslušnosti hospodaření pracovišť AV ČR, přešel ze zákona k 1. lednu 2007 do jejich vlastnictví. O nemovitém majetku, který se zapisuje do katastru nemovitostí, byly sepsány protokoly, na jejichž základě katastrální pracoviště zaznamenala změnu vlastnictví.

Hodnota movitého i nemovitého majetku, který k 1. lednu 2007 přešel do vlastnictví veřejných výzkumných institucí, činila v pořizovacích cenách 16,8 mld. Kč a představuje 98,75 % veškerého majetku, s nímž hospodařila pracoviště AV ČR jako příspěvkové organizace. Peněžní prostředky, s nimiž ke dni 31. prosince 2006 hospodařila pracoviště AV ČR, byly nejprve převedeny na účet cizích prostředků Kanceláře AV ČR a po 1. lednu 2007 neprodleně zpět na účty příslušných veřejných výzkumných institucí. Rovněž o převodu movitého majetku na veřejné výzkumné instituce byly v lednu 2007 pořízeny protokoly a stejně jako kopie protokolů o převodu nemovitého majetku byly zaslány jednotlivým pracovištím.

Zaměstnanci pracovišť AV ČR se podle ustanovení § 31 odst. 10 zákona č. 341/2005 Sb. stali dnem 1. ledna 2007 ze zákona zaměstnanci těchto pracovišť jako veřejných výzkumných institucí.

Nemovitý majetek, který byl k 1. lednu 2007 dočasně ponechán jako státní majetek v příslušnosti hospodaření AV ČR do vyřešení některých majetkoprávních okolností, byl během roku 2007 předmětem dalších jednání. Tam, kde se po opakovaných konzultacích s představiteli zúčastněných pracovišť podařilo najít řešení, byla dodatečně přijata tato rozhodnutí:

- Dne 13. února 2007 Akademická rada rozhodla o vložení pozemku v Brně–Veveří do vlastnictví Střediska společných činností AV ČR, v. v. i., s tím, že tento pozemek bude sloužit jako rozvojový potenciál AV ČR.
- Dne 27. března 2007 Akademická rada rozhodla o vložení budov v Praze 4 – Krči s příslušejícími pozemky do spoluvlastnictví Mikrobiologického ústavu AV ČR, v. v. i., Fyziologického ústavu AV ČR, v. v. i., Ústavu molekulární genetiky AV ČR, v. v. i., a Ústavu experimentální medicíny AV ČR, v. v. i.
- Dne 4. září 2007 Akademická rada rozhodla o vložení budovy v Praze 1, Jilská ul. 1, Jilská ul. 3 a Husova ul. 4 s příslušejícími pozemky do spoluvlastnictví Filosofického ústavu AV ČR, v. v. i., Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i., a Ústavu dějin umění AV ČR, v. v. i.
- Dne 4. září 2007 Akademická rada rozhodla o vložení budovy v Praze 6, Puškinovo nám. 9 s příslušejícím pozemkem do vlastnictví Etnologického ústavu AV ČR, v. v. i.
- Dne 23. října 2007 Akademická rada rozhodla o vložení budovy v Praze 1, Politických vězňů 7 s příslušejícím pozemkem do vlastnictví Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

Lze tedy konstatovat, že přeměna pracovišť AV ČR ze státních příspěvkových organizací na veřejné výzkumné instituce, k níž došlo dnem 1. ledna 2007, byla k závěru prvního pololetí 2007 po právní, organizační, personální i ekonomické stránce v hlavních rysech úspěšně dokončena.

Dopad přechodu na novou právní a ekonomickou formu pracovišť AV ČR zatím vzhledem ke krátkosti doby nelze komplexně hodnotit. Akademická rada AV ČR si je vědoma toho, že i přes včasnou a pečlivou přípravu této změny znamenala přeměna na veřejné výzkumné instituce v první fázi především mimořádné administrativní zatížení řídicích pracovníků a hospodářsko-správního aparátu pracovišť, i když většinou neznamenal komplikaci či zdržení jejich vlastní výzkumné činnosti. Do budoucna lze předpokládat, že se postupně uplatní především přednosti nového uspořádání pro efektivnost výzkumné činnosti pracovišť a jejich spolupráci s vysokými školami i s podnikatelskou sférou.

Zkušenosti z praktického fungování pracovišť AV ČR jako veřejných výzkumných institucí bude Akademická rada soustavně sledovat a bude průběžně usilovat o řešení všech nedostatků a problémů, které se v něm projeví.

V Praze dne 13. listopadu 2007

Akademická rada Akademie věd ČR